

DICSŐSÉG! --- BÉKE!

IRTA: Rev. HEDLY JEROMOS, wellandi plébános

Decemberi éjszakák, be hűvösek vagytok!
Ti hozzátok létre az élethez a hűvös éjszakai lecsüngő jégcsapokat
Fagyos szeleknek ijesztő sivatásává zenétek emberek, állatok fülébe... Hideg öléstekkel megdermesztitek a szerencsétlen vándort, a rideg padlás és pincészek lakóit...
Decemberi éjszakák be kegyetlenek vagytok!
Nyikorog az ajtó...
Betámolyog rajta a rongyokba burkolt édesanya. Decemberi éjszakának metsző hidege, nyirkos pincelakásnak kiáltó nyomora, — ez az övé és övé az az összegéberedett kis gyermek is, ki siránkozva kér kenyeret...
Decemberi éjszaka, be szivtelen vagy!! Legalább a melegt ne vennéd el a szegény embernek...

Igy gondolkodtam magányomban egy hideg decemberi éjszakán. Belenéztem az életbe... A sötétségben képek elevenedtek meg és vonultak föl kutató tekintetem előtt. Rongyos, toprongyos alakok... Siralmas ének tölti be a léteget... Decemberi éjszakának fagyos szélvihara fűtülly rémesen Jeremiás prófétá szavait: „A kisedek kenyeret kértek és nem akadt senki, aki szelt volna nekik”.

Az emberi életben sok a nyomor, a szenvedés, mert sok ember szíve a decemberi éjszakánál is fagyosabb, részvetlenebb embertársi nyomora iránt. Pedig két nagy parancsa van az életnek: Szeresd az Istent! Ez az első. Szeresd felebarátodat, mint tennmagadat! Ez a második.

S az emberek nagy tömege nem szereti se Istent, se felebarátját. Az Istent gyűlöli, mert bűnös a lelke s ördögi gonoszság lakozván szívében, annak örül, ha mást gyűlölhet, ha embertársát tönkre teheti.

Óh, hideg decemberi éjszaka, náladnál is kegyetlenebb sok romlott emberi szív!

Pedig, de mást akart az, aki egy decemberi éjszakán, Betlehem rozant, hideg istállójában jött e világra, hogy megmássa a föld szívéét. A születésekor hangzott angyali ének hirdeti az egész világnak az emberi élet törvényét: Gloria — Pax! Dicsőség a magasságnak Istennek, béke a földön a jóakaratú embereknek. A Megváltónak, a Krisztusnak világos törvénye ez! Az Istené a dicsőség, az emberé a béke. Aki Istennek dicsőséget ad, az magának békét, örömet, lelki boldogságot teremt. S ezt a nagy tény két évezred bizonyosága hirdeti. Van-e ennél egyszerűbb és nagyszerűbb megoldása az emberi élet problémájának?

Az emberi életben minden nyomorúságnak, bűnnek az az oka, hogy az ember a maga számára hajszolja a dicsőséget s elveszti lelkének békéjét s ezzel predestinálja magát a saját embertársai életének megromlására.

Perugiából a vadregényes Santa Mária degli Angeli-be vezető országúton két csöndes vándor ballag. Gyötri őket a hideg, de a lelkükben öröm és béke lakozik. Asszisi szent Ferenc és Leó testvér a két vándor. Miközben mendegélnek Szent Ferenc oktatja hű tanítványát: Hallod Leó testvér! Ha rendünk testvérei megvilágosítanak a vakokat és föltámasztanak a halottakat, óh irjad föl, nem ebben van az igazi boldogság. S ha a testvérek ismernék minden nyelvet és tudományt, ha az angyalok nyelvén beszélnek is ismernék a földnek minden tit-

kát és minden bölcsességét az embereknek, óh irjad Leó testvér nem ebben van a tökéletes öröm és boldogság.

Igaza van Asszisi szent Ferencnek. Mert mindezek csak mellék céljai az életnek s a főcél mindig a katekizmus tanítása marad: „Avégre vagyunk a földön, hogy az Istent megismerjük, őt szeressük, neki szolgáljunk és eképv üdvözöljünk.”

Karácsony szent ünnepén hallgassuk megértő lélekkel az angyali éneket s tanuljuk meg a kis Jézus imádó pásztortól, hogy Istepé a dicsőség, akkor mindenkor szent béke és lelki boldogság lesz az osztályrésztünk.

U. S. PRESS DEMANDS JUSTICE FOR HUNGARY'S CAUSE

SOCIAL WRECKAGE AND HUMAN MISERY OF 11,000,000 PEOPLE OF OLD HUNGARY — SAYS „ECONOMIC CRIMES OF THE PACT“ MADE DEEPER IMPRESSION THAN SOCIAL INJUSTICES

By Pierrepont B. Noyes
Former American Member of
Interallied Rhineland Comm.
An Editorial reprinted from the
„New York World“

(Continued)

I went to Transylvania and Roumania unprejudiced. I came away puzzled over the possibility of such a situation. How could the intelligent representatives of the great powers have made such a mess? The fact is that the Treaty of Trianon, which divided two-thirds of Hungary among Poland, Czechoslovakia, Roumania and Serbia, was rushed through in an atmosphere where „give it to our friends if they want it“ and „after all, those were our enemies“ took the place of even such considered judgments as the Allies exhibited through most of the discussions of the German treaty. The Balkan wolves were how man misery of the 11,000,000 residents of ancient Hungary, who, without plebiscite or consultation, were separated from the land of their ancestors and handed over to new and, hostile

Governments. There is another side to the picture which greatly shocked me as a business man. I hope I shall not convict myself of overmaterialism when I say that the economic crimes of the Trianon Treaty made, if possible, a deeper impression on me than the social injustices. — ling for blood—and territory — and the great powers were apparently willing to mangle the former so beautiful Country to any extent necessary to pacify them.

Thus far I have described only the social wreckage and human misery. The great Italian historian, Ferrero, wrote: „Hungary is a state a thousand years old, an historical and geographical unity, welded together during several centuries and kept together by inner attractive forces, which neither arms nor the stroke of a pen can pull to pieces at a moment's notice“.

Hungary had more than geographical unity; rather its geographical unity is important because it created an economic unity beyond any other European country, with the possible exception of Great Britain. On three sides the solid range of the Carpathian Mountains separated the Kingdom of Hungary from its neighbors. The Danube River, with its large tributaries, marked the southern boundary.

Within these natural barriers which has befallen Hungary existed all the material for a prosperous economic life. The lumber, the mines, the pastures of the mountain districts complemented the agriculture of the central plain — the „Hungarian Aiföld“ — and the industries of the cities. The river sys-

BETHLEHEMI CSILLAG

Világmegváltója jöttét hirdető

Bethlehemi csillag ragyogj fel nekünk.
Mert tévelygünk a magyar éjszakában
S ha te nem vezérelsz, jaj, még elveszünk!

Ó, fényes csillag, üdvösség farsza.
Mutass utat, miképp és merre menjünk,
Hogy révbe érve, a magyar bánatot,
Ös-terhünk lerakjuk és megpihenjünk!

Vezess, vezess el Magyar Bethlehembe,
A szent hajlékhoz, hol angyalféne zeng,
A szent bölcsőhöz, hol a kised nyugszik,
Gyötört, tiport szívünk Megváltót cseng!

Bethlehemi csillag, áhitott sugár,
Ragyogj fel végre a vak magyar égen.
Sugározd ránk az élet szent hitét s hogy
Nagy lesz a magyar, mint volt egykor régen...

tems and the lay of the land from national indigestion as the united all these elements through dismembered states are from easy and inexpensive transportation. For Hungary it was fatal. Raw materials for her industries are cut off — and the outlet for trade is reduced by more than half.

ECONOMIC DISASTER

CLEARLY SHOWN

As a convincing argument for the economic and social unity of Hungary her man leaves little to the imagination. There stands the mountain barrier making outside communication and trade difficult and expensive; there are the hundreds of little valleys with their streams and roads and railways running down from the mountains through the hill country, always toward the central plain.

It is only necessary to add those black lines showing the slices of territory torn from this geographical unity and „distributed at random“ as Nitti says, among the surrounding states, to reveal the economic disaster which has befallen Hungary and at the same time the economic futility of expecting that these slices can become either prosperous or profitable additions to their new owners. Even those states which profited by the dismemberment of Hungary are suffering almost as much

from national indigestion as the dismembered states are from their losses.

The traditional summer movement of farm labor from the uplands to the plain is prevented and that control of mountain streams, so essential for the prevention of flood damage in the agricultural regions, is now in the hands of hostile governments.

I motored over considerable areas in what is left of Hungary studying social and political conditions. I confess I was surprised at the cultural advancement of the Hungarian people. Every American with an knowledge of the history and civilization of Hungary is, I find at a loss to understand why the country was picked out as the outstanding victim of the post-war frenzy in Paris. Even Austria, the arch-plotter in the war was given a strip of Hungarian territory.

True, Hungary was our enemy. When Emperor Francis Joseph's Government declared for the war, Hungary loyally supported

A PUSZTA ELINDUL BETLEHEMBE

IRTA: BIRÓ LAJOS

A Tisza töltésén magános lovas áll.

A szemhatárt kémleli. A mély szinte dermedt csöndben alvó pusztát. Mellette a medrére húzódtott Tisza hallgat, a füzesben csak néha neszel egy-egy kőbor vad, a rigók féllábon gubbasztanak a fák kopasz ágain. Távolabb a pusztá szürküllik. Néhány jegénye, homályba vesző tannyak, s egy roskadozó kúttágas.

A lovas megindul. Levág a kubboknak. A ló léptei alatt megzörren a hóval fedett avar, később egy csapat megriadt vadlúd fölpen fel előtűk hangos gágogással, aztán megint csend borul a téli tájra. A Tisza be van fagyva s a jégpáncél alatt zajtalanul suhannak tova a hullások.

— A halál járt talán erre? — kérde magától a magános lovas. S fókápaszkodva megint a föltesre, nekivág a pusztának.

A KARAM

Vágtatna a ló, dobogna a föld a patkó alatt, ha nyár volna, csak hogy hó lepi az utat, tél van.

A lovas a karámhoz ér. A karámot a Tisza gátja védi a szél ellen. Hóval mögött pihen a jóság. A juh, meg a marha. Odébb két három kunyorkaszáróból összehajigált gyuhóféle. Az ajtaja a lig félméter széles.

Nem mozdul senki. Csak egy kutya szalad elő hangos ugatással.

— Hé! — kiált a lovas.

A marha csendesesen kérődzik fölőbb. Az egyik gyuhóból, amelyiknek erősen pipál a teteje, emberforma mászik ki négykézláb. Medvének látszik első pillanában s amikor talpra áll és ki tolja fejét a kifordított subából, akkor derül ki, hogy ember.

Még pedig juhász.

— Na, — ennyit mond csak s gyanakodva nézi végig a jövevényt.

A lovas megszólal:
— Marhát láttam, hát gondoltam beszélek.

Azért tudnillik, mert ahol marha pihen, ott ember is van. Amaz följebb böki homlokán a sipháját:

— Aztán mi kéne.

A lovas nem felel. Körül néz. Nem tudja hányan lehetnek a juhások, meg a csordások, de úgy látja, hogy negyed magával elég lenne. Csak úgy ijesztésből rájuk puskáznának aztán elhajthatná a jóságát. A gyuhókban pedig, ahol aligha nem bürgéhus alatt ég a tűz, még lakomát is csaphatnának.

A juhász észreveszi a lovas nyergkapájában a mordályt. Átszur rajta a rémület és elordítja magát:
— Pista, Jani, hé! Gyertök, de sebösen.

A hangtól a jóság is megriad az egyik kolompos ijedten üti föl a fejét.

— Nem köll azér kajabálni, na, — inti nyugalomra a lovas a juhászt, aztán odaszól a lónak:
— Csina!

A ló föl vágja a fejét, horkant, megugrik s repül, mint a szél. A jövevény alakját elnyeli az

esthomály. A juhász a tarkóját vakarja.

— Betyár vót, — mondja Pistának, meg Janinak, akik közben előkerülködtek.

A tűz már ég a karám mögött idáig riadozik lobogó fénye. A juhász tözeget szór az elkapart hó helyére és körülülük a tüzet. Nézik a lángokat. Fejük fölött fölhangyánylik az első csillag, azt mondja a juhász:
— Na, azóta mögcsületött. Bölint a másik kettő is:
— Móg.
Csönd. Később a juhász megint megszólal:
— Hanem hideg löhetött ott is. Betlehömbe.

A tűz lobbot vet. Pista felel.

— Hideg.

S lelkük már száll a jászol felé.

A CSÁRDA

Vágtat a ló, aztán csöndesebbre fogja. A lovas föl néz az égre aztán vizsgálni kezdi az utat. El tévedt volna?

— Mondt mán kesely? — kérde a lovas.

A ló nyihogva priszköl s bele horkant az esti szürkületbe. Ugetni kezd, viszi a lovas. Egyszer aztán fölnyerit. A lovas megribben, majd felkiált:
— Az a. A régi csárda.

Kicsit megroskadt, udvart is kerített valaki köréje, egy kutya is ugat kikötte, de az a Makkhetes.

A lovas leszáll a lóról, az ablakhoz megy és bezörget.

Csend.
Megveri még egyszer az ablak félfát. Bentlő álmos motószkálás hallatszik.

— Ki az?

— En vagyok.

Bent zörren a lánc, levágódik a nehéz vas a földre s az ajtó kinyílik. Öreg, rókaképu ember les ki a nyíláson a sötétbe:
— Mit akar kend?

A lovas nem felel. Félretolja az utból az öreget, belép az ivóba és körül néz. A kármentő még áll s ott bóbiskol a cimbalom is a sarokban.

— Az asszony? — mordul a lovas az örege.

Az nem tudja mire vélni a dolgot, de valami furcsa szorongást érez.

— Majd beküldöm, — morogja és elcsoszog.

Az ajtót nyitva hagyja maga után s a jövevény benéz a szobába. Bent olajmészes ég, az ágy előtt karácsonyfa. Az egyik ágára piros csizma van akasztva. Lent a földön aranyos díó, meg egy vörösnyelű budfibicska.

A menyecske kilép. Megreszket. Nem ismeri az idegent. Öles természetű ember, az arca majdkel csattan a vértől, a tekintete szinte süt, olyan meleg. A pruszlikja ki van gömbölyve, az imént szoptatta csak meg a kisebbik gyereket. Elpirul, a melléhez kap s alig hallható hangon rebegi:
— Az uram odavan... Ném ismeröm kendet.

A lovas kérde:
— Bor?

— Nincs.

— Hát talpos, — mutat a cimbalomra.

— Bemönt ü is a városba. Odabe is karácsony van.

A lovas dobbant, aztán kifordul.

Az asszony a szívéhez kap:
— Élő Jézus, de mögljédtem. Az öreg jön. Kezében ott van a vasvilla:

— Elmönt? — kérde.

— El.

— Hát csak azér, mer én igyön mögtanítottam vóna.

A menyecske visszagondol az idegenre s mosolyogva jegyzi meg:
— Olyan szögénylegény forma vót. Olyan, mint akit a multkor láttunk azon a képön...

S meg, hogy meggyujtsa bent a karácsonyfán a gyertyákat.

AZ ISTÁLLÓ

Vágtat a lovas s látja ám, hogy bár még csak este van, már is olyan fehér fények reszkettek a levegőben, mintha az éjféli holdvilág sápadogna. A kesely lábá latt porzik a hó, nagy a pusztá, nem tudják, hogy hánnyadik határt járnak délután óta. Néha megáll a ló, köröskörül sötét tanyák, kazlak, boglyák al szanak. Nyulak cicáznak a vetés szélén, valahol pedig tamburán játszanak.

A ló kapparja a földet, majd föl vágva a fejét, a hang irányába nekivág találmra a pusztaságnak.

A kalács mindenütt kisült, ember, állat eltette magát virradóra, nagy csönd virraszt a pusztán, hogy megszülethessék reggelre a Jézuska.

De a majorban még ébren vannak Bent a majorosgazda ül az asztalnál. Pipázgat, az asszony aj tiszta szobában éppen most gyujtotta fel a gyertyákat.

Kint az istállóban Mihály, béres, agyuztálja a cselédnép.

— Ide állj te. Té mög ide. A karácsonyfa ott áll a vacok előtt. A tehén, meg a két ló m lepíhent, pislogva tekintgetnek hátra a csodára.

— „Mennyből az angyal... — kezdi el a kanász s a többi utána mondják az éneket.

A lovas ebben a pillanatban ér az udvarba.

Az egyik gyerek ijedten bu az anyjához:

— Édös, — takarja el mag a szoknyával. — Valaki kinn van. Kiszólnak:

— Ki az?

Senki.

Az egyik kanász fölnevet:

— Pétör bácsi vót. Ú horkant. Az ám Pétör az öreg udvar ott alszik a vacokon.

Valaki oldalba böki. Az ő felriad:

— Ejnye, — mondja, törökifele az álmodt a szeméből, minek ébresztöttök föl. Al láttam.

— Mit?

Az öreg a karácsonyfára lant:

— Azt álmodtam, hogy I zsa Sándor vagyok. Kinn járt a karámoknál, beszóltam a gi csárdába, oszt éppen ak készültem itt belükn az aj amikor ódalba nyomtatok.

Aztán leszáll a vacokról s már ő zendit rá a második s fára:

— Éjjel a mezőbe... Kint hullni kezd a hó s a p ta elindul Betlehembe.